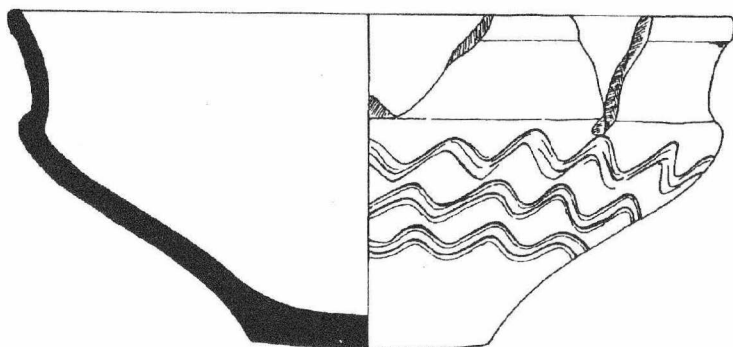

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

BRNO 1993

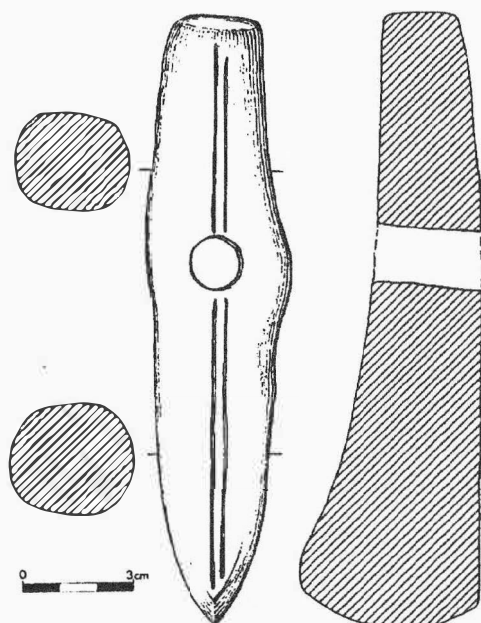
Am Ende der 70-er Jahre fand eine Erforschung der magdaleniesche Lokalität Pres-des-Forges (SO von Paris) statt. Im Zusammenhang mit dieser Forschung realisierten E. Boeda mit J. Pelegrin ein Experiment, der sich mit der Vorbereitung und Förderung der Kerne, und nachfolgender Erzeugung der Werkzeuge befasst. Sie respektierten dabei das benützte Material (Feuerstein aus Kreide wie in Marsangy) und seine Menge. Im Laufe des Experiments studierten sie das System der Gestaltung und Konzentration im Zusammenhang mit der Experimentator. Die Gestaltung und die Größe der Konzentration ist abhängig davon, ob der Experimentator sitzt direkt auf der Erde oder auf einem Sitz, oder ob er bei dieser Arbeit eine Lederschürze über seinem Schenkel gelegen hat, und Endlich, auf welcher Weise wählt er Stücke aus, die sind passend für weitere Bearbeitung. Zum Schluss wurden einige Remontage der Kerne durchgeführt, die die Homogenität der Gesamtheit beglaubigten.

(Deutsch von J. Čermák)

Podle článků B. Schmiderové, E. de Croiseta, E. Boedy a J. Pelegrina v publikaci: *Archeologie experimentale, cahier N1, Archeodrome 1985, str. 1 - 64.*

Zdeňka Čermáková, FF MU Brno

SEKEROMLAT TYPU A Z JIČÍNĚVSI, okres JIČÍN. Při studiu archeologických nálezů v muzeu Vysočiny v Jihlavě objevil referent sekeromlat kultury se šňůrovou keramikou (pozdní eneolit). Studium záznamu v inventární knize bylo zjištěno, že se jedná o sbírkový předmět, který jihlavské muzeum získalo koupí od Františka Papouška z Jaroměřic nad Rokytnou dne 15. listopadu 1955 a jako lokalita se uvádí Jičíněves, okres Jičín, ve východních Čechách. Bližší podrobnosti nejsou známy (viz náleзовá zpráva v archivu AÚ ČSAV v Praze, č. j. 3179/92), a proto se domníváme, že se jedná s největší pravděpodobností o ojedinělý nález.

Obr. 1. Jičíněves, okr. Jičín

Sekeromlat je v bokorysu konvexně prohnutý a má dolů vytažené ostří. Jeho horní stranu v místech podélné osy zdobí po celé délce dvojice rytých linií. V půdorysu je patrné nepravidelné obloukovité zesílení boků v úrovni otvoru pro topůrko. Markantní stopy na levém boku v těchto místech a v týlní části svědčí o tom, že je zde zachována původní stěna pracovního polotovaru a že k výrobě bylo použito polotovaru menších rozměrů než bylo žádoucí. Tím také můžeme vysvětlit podstatu asymetrické modelace boků u tohoto artefaktu. Otvor, na jehož stěnách jsou patrné stopy po vrtání, byl vrtán z horní strany a ze spodní jen navrtán. Příčný průřez jak v týlní, tak i v břitové části je plošně oválný. Podle petrografického určení, provedeného A. Přichystalem z katedry geologie a paleontologie PřF MU v Brně pod stereoskopickým mikroskopem, je zhotoven z horniny ze skupiny zelených břidlic. Rozměry: D - 167 mm; šířka - 40 mm; výška ostří - 49 mm; provrt - 15 - 14 - 15 mm. Váha 405 g. Inv. č. 251 (reg. č. 3/91). Obr. 1.

Podle výše uvedených morfologických znaků můžeme artefakt z Jičíněvsi přiřadit k tzv. sekeromlatům typu A kultury se šňůrovou keramikou (BUCHVALDEK 1967, 51 - 52). V jejich hrobových celcích se vyskytují společně s nejstaršími tvary amfor a šňůrových pohárů a po typologické stránce charakterizují náplň náleзовé skupiny I, tj. celoevropského horizontu (týž 1967, 89). Jmenované milodary si sebou přinesli ze své pravlasti první nositelé kultury se šňůrovou keramikou i do středoevropského prostoru. Je zajímavé, že i v Čechách sekeromlaty typu A se nacházejí také v oblastech, jež jsou dosti vzdáleny od vlastní sídlištní oikumeny a exemplář z Jičíněvsi v severní části východních Čech není v tomto směru žádnou výjimkou (srov. BUCHVALDEK 1986, obr. 50 : 1). V daném regionu není uvedený nález

ojedinělý, již z dřívějších let jsou známy dva obdobně profilované kusy, první pochází z Pecky (taktéž okres Jičín) a druhý z Turnova (okres Semily; BUCHVALDEK 1967, Karte 24 - obě lokality figurují pod číslem 18 a 19).

Námi publikovaný sekeromlat z Jičíněvsi na okrese Jičín rozšiřuje naše znalosti o tvarové variabilitě v rámci daného typu, o použité surovině a o intenzitě zájmů prvních kolonistů kultury se šňurovou keramikou o prostor východních Čech.

Literatura

BUCHVALDEK, M. 1967: Die Schnurkeramik in Böhmen. Praha.

BUCHVALDEK, M. 1986: Kultura se šňurovou keramikou ve střední Evropě. I. Skupiny mezi Harcem a Bílými Karpaty. In: Praehistorica XII, Praha.

Lubomír Šebela, AÚ ČSAV Brno

Streitaxt des Types A von Jičíněves, Bez. Jičín. Beim Studium des archäologischen Materials im Museum Vysočina in Jihlava (Iglau) hat der Fererent eine Streitaxt des Types A der Schnurkeramikultur gefunden. Der Gegenstand stammt aus der Fundstelle Jičíněves, Bez. Jičín in Ostböhmen (Länge - 167 mm; Breite - 40 mm; Höhe der Schneide - 49 mm; Durchmesser der Durchbohrung der - 15-14-15 mm; Gewicht - 405 G). Er wird aus dem Gesteine der Gruppe von grünen Schiefersteinen hergestellt.

ENTSTEHUNG UND ENTWICKLUNG DER LAUSITZER URNENFELDER IM RAUME NORDWESTMÄHRENS. (Thesen der Kandidatendissertation). Die vorliegende Dissertation nimmt Stellung zur Frage der Entstehung und Entwicklung der Lausitzer Urnenfelder im Raume Nordwestmährens. In einer relativ kleinen und deutlich begrenzten Region wird hier die Entwicklung seit dem Abschluss der älteren Bronzezeit bis in den Abschluss des hallstattzeitlichen Abschnittes verfolgt.

Die Dissertation knüpft an die vorherigen Arbeiten von Z. Smrž an (1971, 1975), welche den damaligen Forschungsstand bewerteten. Die Grundlage der vorliegenden Arbeit sind neue Untersuchungen des Autors im behandelten Raum. Es ist dies ein Teil der Siedlung in Skalice nad Svitavou, Sondagen auf den Burgwällen bei Krhov, Boskovice, Velké Opatovice (einschliesslich der Flächenabdeckungen am Burgwall bei Svitávka) und kleinere Rettungsgrabungen von Siedlungen und Gräberfeldern.

In der Region ist deutlich zu ersehen, dass in Stufe B B1 weiter die Entwicklung der Věteřover Gruppe fortsetzt (Burgwälle Svitávka, Velké Opatovice, Siedlung Chornice) und diese postklassische Phase äussert sich als Höhepunkt der vorherigen Entwicklung. Der darauffolgende Zeitabschnitt B B2 - B/C ist bereits ein Věteřover- Hügelgräberabschnitt (Svitávka - jüngere Befestigungsphase, Velké Opatovice, Knínice - Obj. 1/39, Skalice - Obj. 87/79?). Die Entwicklung in B C dokumentiert die wichtige Schicht D1 am Burgwall bei Svitávka, die Mehrzahl der Funde aus dieser gehört bis in B - C2 - C/D und ist eine Mischung von späthügelgräberzeitlichen und hügelgräber - lausitzer (frühlausitzer) Funden. Zeitlich knüpft an Schicht D1 die Besiedlung in Skalice an - Feuerstelle 1 und 2/79, Obj. 13/79, 63/79 u. a., die den ältesten altlausitzer Abschnitt repräsentieren. Kontinuierlich setzt die Entwicklung der keramischen Typen fort (es endet die Entwicklung der amphorenartigen Schüssel und des hohen Hügelgräber-Kruges) und eine klare Grenze zwischen der Keramik der vorherigen Entwicklung und der ältesten Lausitzer ist nicht ersichtlich. Die Entwicklung der vorherigen Siedlung setzt fort und eine gewisse Zeit schreitet vermutlich neben der schon Lausitzer Kultur die Existenz der späten Hügelgräberkultur zu Beginn der Stufe B D fort (Skalice, obj. 53/79).

Es nehmen Belege vom Einwirken des südöstlichen Kulturstromes auf Siedlungen zu (Feuerstellen mit Beziehung zum Kult und zur Metallgiesserei, die Eingliederung von Getreidegruben in rituelle Praktiken, anspruchsvolle Lehmewurfkonstruktionen mit Beziehung zu den erwähnten Aktivitäten), dessen Äusserung auf den Gräberfeldern das Aufkommen von steinernen Konstruktionen der Grabhügel ist. Auf wenig bekannten Nekropolen kann nur vereinzelt ihre Entstehung im Hügelgräber-Lausitzer-Übergangsabschnitt gefunden werden (Lysice, Jevíčko). Ausdrucksvoll sind steinerne Hügelgräberkonstruktionen belegt, die im begrenzten Masse bis in den

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1991

<i>Vydává:</i>	Archeologický ústav Akademie věd ČR Brno Královopolská 147
<i>Odpovědný redaktor:</i>	Dr. Jaroslav Tejral
<i>Redakce:</i>	Dr. Eduard Droberjar (vedoucí redaktor) Dr. Lumír Poláček, Dagmar Vorlíčková
<i>Překlady:</i>	Dr. R. Tichý, E. Tichá
<i>Kresby:</i>	A. Krechlerová a autoři příspěvků
<i>Na titulním listě:</i>	germánská miska ze 2. stol. z Dubňan
<i>Tisk:</i>	Tiskárna Gloria, Rosice u Brna
<i>Evidenční číslo:</i>	ÚVTEI-73332
<i>Vydáno jako rukopis:</i>	450 kusů